EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 6.11.2025
COM(2025) 667 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET, RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT REGIONKOMMITTÉN

Rapport om tillståndet i energiunionen 2025

(i enlighet med förordning (EU) 2018/1999 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder)

1. INLEDNING: BYGGA EN STARK ENERGIUNION

Såsom framhålls i rapporten av Mario Draghi står höga energikostnader i centrum för EU:s utmaningar. Även om energipriserna är betydligt lägre än under energikrisen 2022 är de fortfarande avsevärt högre än våra konkurrenters, och skiljer sig mycket åt mellan EU:s medlemsstater, vilket fortfarande är en källa till oro för många industrier och EU-medborgare. Detta beror främst på Europas beroende av import av fossila bränslen, som uppgick till närmare **375 miljarder euro 2024**[1], och på strukturell ineffektivitet till följd av att EU:s elsystem inte är fullt integrerat.

En verklig energiunion som bygger på inhemskt producerad ren energi, en stark sektor för förnybar energi och effektiv användning är helt avgörande för EU:s säkerhet och konkurrenskraft samt för att uppnå våra mål om klimatneutralitet. EU uppnådde redan en andel på 47 % förnybar energi i sin elmix 2024, och energieffektivitetsåtgärder har lett till **besparingar på cirka 120 miljarder euro** i energikostnaderna, vilket banar väg för energioberoende.

I början av 2025 lade kommissionen fram **given för en ren industri** med åtgärder för att sänka energipriserna och skapa arbetstillfällen av god kvalitet och rätt förutsättningar för att företag ska nå framgång när det gäller finansiering, pionjärmarknader, handel och tillgång till resurser. I **given för en ren industri** införlivas klimatneutralitet i industripolitiken genom konkreta åtgärder för att göra utfasningen av fossila bränslen till en drivkraft för tillväxt för den europeiska industrin. Vid sidan av detta införs genom **handlingsplanen för överkomliga energipriser** strukturella och snabba åtgärder för att leverera stabila och förutsägbara energikostnader, öka energieffektiviteten och bygga ut produktionen av förnybar energi, så att företagen kan förbli konkurrenskraftiga samtidigt som konsumenterna får tillgång till energi till överkomliga priser. Tillsammans utgör dessa initiativ början på en ny fas för att fullborda energiunionen och uppnå ett verkligt integrerat energisystem som gör det möjligt för billig inhemsk ren energi att flöda fritt i hela Europa.

Under de senaste åren har det snabbt föränderliga geopolitiska läget påverkat energimarknaderna över hela världen. Rysslands användning av energi som ett vapen har hotat Europas energitrygghet och påverkat unionens ekonomiska stabilitet och tillväxt. Som svar lanserade EU REPowerEU-planen i maj 2022 för att fasa ut sitt beroende av ryska fossila bränslen i enlighet med Versaillesförklaringen. I dag innehåller alla nationella återhämtnings- och resiliensplaner inom NextGenerationEU ett **REPowerEU-kapitel** med beräknade investeringar på totalt 65,3 miljarder euro. Tack vare snabba, samordnade insatser inom EU och samarbetet med internationella partner minskade EU:s gasimport från Ryssland från 45 % år 2021 till 19 % år 2024 och vidare till 12 % 2025 (fram till augusti) i och med avbrottet i transiteringen genom Ukraina. Importen av rysk olja har också minskat tack vare EU:s insatser och sanktioner, från 27 % i början av 2022 till 3 % under första halvåret 2025[2], samtidigt som importen av rysk kol har fasats ut helt.

För att helt bryta beroendet har kommissionen uppfyllt sitt löfte att ta itu med återstående beroenden genom att man i maj 2025 lade fram en **färdplan för att stoppa importen av rysk energi**, som följdes av ett första lagstiftningsförslag i juni. Detta banbrytande förslag, som medlagstiftarna för närvarande förhandlar om, sänder en **stark politisk signal**: EU kommer inte längre att acceptera att energiförsörjningen används som ett vapen. Detta är i linje med det 19:e sanktionspaketet mot Ryssland, där kommissionen föreslog ett EU-omfattande importförbud mot rysk flytande naturgas från och med den 1 januari 2027, tillsammans med skärpta åtgärder mot skuggflottan och fullständiga transaktionsförbud för Rosneft och Gazpromneft för att strypa oljeintäkterna.

Europa är den av världens kontinenter som värms upp snabbast, vilket hotar dess välstånd och säkerhet. Genom att minska sitt beroende av fossila bränslen från Ryssland och resten av världen

[1] ”Imports of energy products to the EU down in 2024”, Eurostats webbplats.

[2] ”Quarterly reports highlight solar (record and progress away from Russian gas”, Europeiska kommissionens webbplats.
”EU imports of energy products - latest developments”, Eurostats webbplats Statistics Explained.

strävar EU inte bara efter att stärka sitt energioberoende utan också efter att skydda sina medborgare och fortsätta att vara ledande i utfasningen av fossila bränslen, eftersom EU inte kan förlita sig på fossila bränslen som man inte själv producerar.

Enligt kommissionens **EU-omfattande bedömning av de slutliga uppdaterade nationella energi- och klimatplanerna** kommer EU, om medlemsstaterna genomför de nationella planerna tillsammans med EU:s politik, att vara på god väg att nå sina mål för 2030 när det gäller minskade växthusgasutsläpp och förnybar energi. Samtidigt kvarstår ett betydande gap när det gäller energieffektivitet, vilket visar att ytterligare åtgärder och ett starkare genomförande krävs för att nå EU:s mål för energibesparingar för 2030, tillsammans med ytterligare åtgärder för att säkra de investeringar och den finansiering som behövs.

Trots de senaste årens påskyndade takt i investeringar i ren energi, särskilt med stöd från faciliteten för återhämtning och resiliens och sammanhållningsfonderna, är dagens investeringsnivåer otillräckliga i förhållande till de uppskattade årliga investeringsbehoven i energisystemet på **660 miljarder euro** under perioden 2026–2030, och ännu högre nivåer under perioden 2031–2040 – investeringar som krävs för att uppnå våra klimat- och energimål[3].

Mot denna bakgrund läggs det i förslaget om en ambitiös flerårig budgetram på 1,98 biljoner euro för perioden 2028–2034 (i löpande priser) fram en femfaldig ökning av budgeten för **Fonden för ett sammanlänkat Europa** avsedd för gränsöverskridande energiinfrastruktur, **vilket tydligt visar att det är absolut nödvändigt att kraftigt öka investeringarna i Europas elnät**.

Den årliga **rapporten om tillståndet i energiunionen är den årliga inventeringen av EU:s framsteg mot målen för energiunionen** och **omställningen till ren energi**.

I årets rapport presenteras de framsteg som gjorts 2024–2025, tillsammans med en redogörelse för hur EU har reagerat på framväxande globala och interna utmaningar under det första året av denna kommissions mandatperiod. Rapporten är uppdelad i tre delar. Inledningsvis beskrivs **hur genomförandet av handlingsplanen för överkomliga energipriser fortskrider, och genomförandet av de politiska målen för 2030 förankras**. I **den andra delen analyseras läget för genomförandet av energiunionen** i alla dess fem dimensioner, på grundval av resultaten av bedömningen av de lägesrapporter om genomförandet av de nationella planerna som medlemsstaterna lämnar in vartannat år. Den **tredje delen är framåtblickande och banar väg för beslutsamma åtgärder för att fullborda energiunionen och förbereda ramen för klimat- och energipolitiken för det kommande årtiondet**.

[3] ”Energy in the next long-term EU budget: Commission invites input”, Europeiska kommissionens webbplats.

VIKTIGA FRAMSTEG 2025 MOT EN VERKLIG ENERGIUNION

- *Den **handlingsplan för överkomliga energipriser** som lades fram av kommissionen den 26 februari 2025 tillsammans med **given för en ren industri** kommer att bidra till att sänka energikostnaderna för industrier, företag och medborgare. Planen innehåller en omfattande uppsättning åtgärder, som mobilisering av investeringar, ökad flexibilitet och förenklade tillståndsförfaranden för att öka tillgången till ren energi till överkomliga priser, investeringar i energieffektivitetsåtgärder samt förstärkning av elnät.*

- *Till stöd för genomförandet av planen antog kommissionen den 2 juli 2025 ett paket med vägledningsdokument om **främjande av föregripande nätinvesteringar, innovativ teknik för förnybar energi och former av utbyggnad av förnybar energi, fastställande av särskilda områden för nät- och lagringsinfrastruktur** samt **översyn av metoderna för att fastställa nättariffer**. Syftet är att stödja medlemsstaterna, nationella tillsynsmyndigheter och nätoperatörer i att bygga ut den förnybara flottan, förstärka våra nät och vår nätplanering samt utforma nättariffer som stimulerar flexibilitet och en kostnadseffektiv användning av nätet.*

- *De två första **trepartsavtalen om överkomliga energipriser som omfattar havsbaserad vindkraft, havsbaserade nät samt energilagring** tillkännagavs av kommissionsledamot Dan Jørgensen den 4 september 2025 och förväntas ingås under de kommande månaderna. Genom att samla energiproducenter, industrikonsumenter och den offentliga sektorn, företrädd av medlemsstaterna och kommissionen, kommer dessa avtal att fastställa ömsesidiga åtaganden för att frigöra de investeringar som krävs för att snabbt integrera inhemsk och överkomlig energi i systemet. Kommissionen utreder dessutom för närvarande möjligheterna till liknande avtal inom andra sektorer, såsom biometan, energieffektivitet, små modulära reaktorer eller energiintegrering av datacentraler.*

- *EU har kraftigt minskat sitt beroende av rysk energi. **Gasimporten från Ryssland (rörledningsgas och flytande naturgas) sjönk från 45 % 2021 till 12 % 2025 (fram till augusti)**, medan oljeimporten föll från 27 % i början av 2022 till endast 3 %, till följd av de genomförda sanktionerna. Dessa betydande minskningar, som drivits av samordnade EU-åtgärder och insatser för energidiversifiering, utgör ett viktigt steg mot att fasa ut importen av rysk energi och stärka unionens energitrygghet.*

- *I den **färdplan för att stoppa importen av rysk energi** som kommissionen lade fram den 6 maj 2025 fastställdes en samordnad och gradvis strategi för att upphöra med importen av rysk gas, olja och kärnenergi till EU. Det första **lagstiftningsförslaget till en förordning om utfasning av importen av rysk naturgas** kommer att säkerställa en gradvis men effektiv utfasning av rysk gas och olja, samtidigt som EU:s försörjningstrygghet och marknadsstabilitet bevaras. Det innehåller också åtgärder för att stärka transparensen i och övervakningen av EU:s energiförsörjningstrygghet genom att helt upphöra med EU:s beroende av rysk energi. Med det 19:e sanktionspaketet mot Ryssland föreslog kommissionen ett EU-omfattande importförbud mot rysk flytande naturgas från och med den 1 januari 2027, tillsammans med skärpta åtgärder mot skuggflottan och fullständiga transaktionsförbud för Rosneft och Gazpromneft för att strypa oljeintäkterna.*

- *Estland, Lettland och Litauen synkroniserade den 9 februari 2025 framgångsrikt sina elnät med synkronområdet för kontinentala Europa. **Synkroniseringen av de baltiska länderna** är ett flaggskeppsprojekt för att säkerställa EU:s energitrygghet, och har under de senaste 15 åren fått ett enastående politiskt, tekniskt och finansiellt stöd av kommissionen. Detta inkluderar över 1,23 miljarder euro i bidrag från Fonden för ett sammanlänkat Europa (FSE) och 60 miljoner euro från faciliteten för återhämtning och resiliens.*

- ***EU förbereder sig inför vintern med en fylllnadsbana för gaslagring** som följer den genomsnittliga nivån för 2016–2021 (83 % i början av oktober) och ligger i linje med målet på 90 % senast den 1 november. De senaste ändringarna av gaslagringsförordningen ger ökad flexibilitet, vilket hjälper medlemsstaterna att optimera lagringen och stärka energitryggheten.*

- *De slutliga **nationella energi- och klimatplanerna** visar att medlemsstaterna avsevärt har **minskat gapet till energi- och klimatmålen fram till 2030**, med en beräknad minskning av de totala nettoutsläppen av växthusgaser på cirka 54 % fram till 2030 jämfört med 1990. Ambitionsgapet för målet på 42,5 % förnybar energi är begränsat till 1,5 %, men ytterligare insatser krävs när det gäller medlemsstaternas bidrag till energieffektivitetsmålet på 11,7 % till 2030, liksom för att säkerställa nödvändiga investeringar och finansiering. Kommissionen följer noggrant genomförandet av planerna och överväger ytterligare åtgärder för att säkerställa att medlemsstaternas prognoser förverkligas. För att bidra till att minska energieffektivitetsgapet lanserade kommissionen forumet för*

- ***Arbetsgruppen för energiunionen**, som tillkännagavs i handlingsplanen för överkomliga energipriser och som inrättades redan i juni 2025, samlar företrädare på hög nivå för kommissionen och medlemsstaterna för att stärka samordningen i hela energiunionen samt förstärka dess styrning och fullbordande. Syftet är att ge **politisk drivkraft** åt konkreta viktiga utmaningar som formar vårt gemensamma framtida energisystem.*

- ***Den nya installerade kapaciteten för förnybar energi** 2024 beräknas till cirka **77 GW** (12,9 GW för vindenergi och 65,5 GW för solenergi), vilket motsvarar en årlig ökning på 17 % jämfört med 2023. Elproduktion från förnybara energikällor befäste sin ledande position i EU 2024 och stod för 47,3 % av den totala elproduktionen. För första gången någonsin blev solenergi EU:s största energikälla i juni 2025.*

- ***EU:s mål för 2030 på 42,5 % förnybar energi** i EU:s energiförbrukning (med ambitionen att uppnå 45 %) kräver **ett mycket snabbare införande av förnybar energi under de kommande åren**, med ett årligt tillskott på 2,6 procentenheter för att nå nästa referenspunkt på 29,7 % år 2025.*

- *När det gäller omställningen från fossila bränslen **fortsätter kolproduktionen och kolanvändningen att minska**. Mellan 2018 och 2024 nästan halverade EU sin användning av både stenkol och brunkol.*

- ***Primärenergianvändningen** inom EU minskade med 4,1 % 2023 och den slutliga energianvändningen minskade med 3 % jämfört med 2022. De största minskningarna i den slutliga energianvändningen observeras inom bostadssektorn, följt av industrin och tjänstesektorn.*

- *Den 11 september 2025 sjösattes**initiativet för energieffektivitet i små och medelstora företag** i syfte att stödja energiinvesteringar för 350 000 små och medelstora företag i hela Europa med en finansieringsram på 17,5 miljarder euro (2025–2027). Kommissionen kommer att fortsätta att mobilisera offentligt och privat kapital genom koalitioner, nationella centrum, investeringsplattformar samt stöd från EIB, och uppmuntra inrättandet av nya investeringsverktyg för att öka energieffektiviteten.*

- *Kommissionens åttonde **vägledande program om kärnenergi** från juni 2025 ger en omfattande och faktabaserad översikt över utvecklingstrender inom kärnkraft. För att förverkliga medlemsstaternas planer krävs omfattande investeringar, uppskattade till 241 miljarder euro fram till 2050, som omfattar nybyggnation av storskaliga reaktorer och förlängning av livslängden (”grundscenario” med en kapacitet på 109 GW). I slutet av 2024 fanns det 101 kärnkraftsreaktorer i drift i tolv medlemsstater, vilket motsvarar nästan en fjärdedel av de över 400 reaktorer som var i drift i världen.*

- ***EU:s plattform för energi och råvaror** har inrättats av kommissionen för att utnyttja den europeiska marknadens storlek och stärka europeiska företags förmåga att effektivt anskaffa energirelaterade produkter och råvaror. Plattformen omfattar olika mekanismer med syfte att täcka in väte, råmaterial, biometan, flytande naturgas och naturgas.*

- ***Arbetet med att anpassa kandidatländerna till EU:s energipolitik** har framskridit som en del av de bredare prioriteringarna för utvidgningen. Screeningmöten hölls för **Ukraina** och **Moldavien** för att bedöma deras anpassning till EU:s regelverk på energiområdet. Kommissionen har slutfört screeningprocessen för **Albanien** och **Nordmakedonien**. Förhandlingarna om kapitlen 15 (energi) och 21 (transeuropeiska nät) i kluster 4 i anslutningsprocessen för **Serbien** och **Montenegro** pågår.*

- *I januari 2025 lanserade ordförande Ursula von der Leyen **det globala forumet för energiomställning**, som ska fokusera på genomförandet av den allra första globala översynen genom att tredubbla den globala kapaciteten för förnybar energi och fördubbla takten för energieffektivitetsförbättringar fram till 2030.*

- *Dessutom antog kommissionen i oktober 2025 ett **meddelande om EU:s nya vision för att förbättra den globala klimat- och energiomställningen**.*

- *En ny styrningsram föreslås för **den strategiska EU-planen för energiteknik** (SET-planen) för att utforma gemensamma genomförande- och investeringsagendor för varje ren energiteknik, vilket ska stärka samarbetet mellan EU, medlemsstaterna samt forsknings- och industriintressenter, i linje med ambitionerna i förordningen om nettonollindustrin.*

2. GENOMFÖRANDE AV HANDLINGSPLANEN FÖR ÖVERKOMLIGA ENERGIPRISER

Europeiska unionen står inför en akut utmaning: **Höga och volatila energipriser riskerar att urholka allmänhetens stöd för energiomställningen, med 47 miljoner européer som lever i energifattigdom** och växande prisskillnader jämfört med andra stora ekonomier, vilket undergräver EU:s industriella konkurrenskraft.

För att hantera det kombinerade problemet med importberoende av dyra fossila bränslen, ineffektiva energimarknader och bristande integrering av energisystemet, tar EU ett samlat grepp för att fullborda energiunionen. I handlingsplanen för överkomliga energipriser presenterades åtgärder för att sänka energikostnaderna på kort sikt, såsom sänkta elskatter, vilket redan gett resultat i vissa medlemsstater. Samtidigt syftar handlingsplanen till fler strukurella åtgärder för att modernisera EU:s energisystem genom investeringar i elnät och elsammanlänkningar, förbättrade förutsättningar, såsom tillståndsgivning och styrning samt ökad produktion av förnybar energi och större energieffektivitet. Kommissionen är fast besluten att snabbt genomföra denna plan och stödja medlemsstaterna i varje steg. Den 21 oktober meddelade kommissionen att den skulle öka ansträngningarna för att sänka energipriserna med sju åtgärder för att hjälpa industrier och konsumenter. En översikt över de framsteg som gjorts inom varje åtgärd i planen finns i bilaga 1.

Medlemsstaternas åtgärder för att sänka energibeskattningen

***Danmark** har infört 2026 års finanslag, inklusive en sänkning av elskatterna till EU:s miniminivå 2026–2027. Det är en minskning från cirka 97 euro/MWh till ungefär 1,1/MWh, eller nästan noll. Enligt Danmark innebär detta en besparing på 134 euro per år (1 000 DKK) för en ensamstående person, och omkring 533 euro per år (3 975 DKK) för en arbetande familj i villa (3 september).*

*I **Tyskland** har man meddelat att man har för avsikt att sänka elskatterna till EU:s miniminivå för specifika sektorer (industri, jordbruk, skogsbruk), vilket ska gynna cirka 600 000 företag med stöd på 1,5 miljarder euro 2026 och 3 miljarder euro 2027. Därtill avsätts 6,5 miljarder euro för att stödja kostnaderna för elnätsöverföring (3 september).*

Fördjupad integrering av EU:s energisystem

Att fullborda energiunionen är avgörande för att komma till rätta med ineffektivitet på den inre energimarknaden. EU:s energisystem kännetecknas fortfarande av begränsad gränsöverskridande kapacitet och bristande integrering av energisystem, vilket leder till pristoppar och regionala prisskillnader. Detta motverkar en optimal användning av ren el och undergräver försörjningstryggheten. Hälften av Europas behov av gränsöverskridande infrastruktur är fortfarande ouppfyllda, och långa väntetider för producenter och konsumenter av förnybar el att ansluta till elnätet försvårar Europas konkurrenskraft samt energitryggheten och energiomställningen.

Lagring utgör också en kritisk utmaning: Trots rekordtillväxt uppgick EU:s batterilagringskapacitet för energi endast till 61 GWh år 2024, medan vissa uppskattningar pekar på att EU behöver uppnå en energilagring på 200 GW **senast 2030**, vilket motsvarar minst 18,5 GW årligen[4].

För att åtgärda dessa bestående brister och påskynda fördelarna med en helt integrerad energiunion har kommissionen inrättat **arbetsgruppen för energiunionen**. Genom att sammanföra företrädare på hög nivå från kommissionen, medlemsstaterna, relevanta EU-organ och intressenter kommer arbetsgruppen att stärka det politiska samarbetet kring frågor såsom påskyndad sammanlänkning, utbyggnad av lagring, digitalisering av energisystemet, förbättrad beredskap för svåra situationer inom elsystemet och förbättrad nätplanering i medlemsstaterna.

[4] ”New report: European battery storage grows 15 % in 2024, EU energy storage action plan needed, SolarPower Europes webbplats”.

Parallellt med detta har kommissionen antagit en rad vägledningsdokument, i syfte att stödja genomförandet av handlingsplanen för överkomliga energipriser, sänka kostnaderna för energisystemet och hjälpa medlemsstaterna att hantera omställningen. Dessa omfattar bland annat **vägledning om föregripande investeringar**, utformade för att säkerställa att elnäten byggs ut och förstärks i takt med framtida behov och ökande efterfrågan. Kommissionens rekommendation om metoder för att fastställa nättariffer kommer också att skapa rätt prissignaler för investeringar i flexibilitet, efterfrågeflexibilitet och effektiv nätanvändning. Genom att anpassa tarifferna närmare systemets behov, exempelvis via användningstids- och lokaliseringsfaktorer, bidrar de till att minska efterfrågetoppar, förbättra flexibiliteten, undvika flaskhalsar och i slutändan sänka kostnaderna för konsumenterna.

Paketet om kraftnät, som kommer att presenteras senare i år, syftar bland annat till att stärka EU:s roll i infrastrukturplanering samt förbättra planeringen och genomförandet av gränsöverskridande sammanlänkningar. Bland målen i paketet finns att bidra till att påskynda utvecklingen av nationella nät, rationalisera och förenkla tillståndsprocesserna för nät, lagring och förnybara energikällor samt förbättra kostnadsdelningsmekanismer. Genom att underlätta en snabb utbyggnad av energiprojekt och stärka marknadsintegrationen kommer dessa åtgärder att bidra till att minska flaskhalsarna i systemet, öka integreringen av förnybara energikällor och sänka priserna för konsumenterna. Kommissionen lanserar också **initiativet Energy Highways** för att undanröja åtta kritiska flaskhalsar i EU:s energiinfrastruktur genom att sammanföra regeringar och utvecklare och i slutändan bidra till mer överkomlig energi i Europa.

Medlemsstaternas åtgärder för nätinvesteringar

Spanien har meddelat att investeringar i elnätet på 13,59 miljarder euro behövs fram till 2030 för att hantera ökningen av anslutningsförfrågningar. Detta kommer att möjliggöra anslutning av 13,1 GW för förnybar vätgas, 9 GW för industrianläggningar, 3,8 GW för datacentraler, 1,8 GW för byggnader och 1,2 GW för hamnar. För att möjliggöra sådana investeringar håller ett utkast till förslag på att utarbetas.

Ineffektiv användning av våra befintliga nät, i form av omdirigering, leder redan i dag till kostnader på **5,2 miljarder euro om året**. Om detta inte åtgärdas kan kostnaderna stiga till 26 miljarder euro per år fram till 2030. Den gränsöverskridande elhandeln på den inre marknaden ger redan i dag konsumenterna fördelar på cirka 34 miljarder euro per år.

En djupare marknadsintegration och förbättrad styrning kan avsevärt öka dessa fördelar genom att säkerställa ett smidigare flöde av elektricitet över gränserna samt en bättre tillsyn över relevanta processer. Ytterligare integrering av energimarknaden kan öka dessa fördelar med upp **till mellan 40 och 43 miljarder euro per år fram till 2030**. Kommissionen kommer också att inleda diskussionen kring en fördjupad integration av den inre elmarknaden genom att offentliggöra en **vitbok om en djupare integration av elmarknaden**.

Slutligen har en arbetsgrupp för gasmarknaden inrättats för att granska gasmarknadens funktion och noggrant utvärdera tillsynsprocesserna för att identifiera förbättringsområden och säkerställa att energimarknaderna fungerar optimalt. Arbetsgruppens slutsatser, tillsammans med eventuella rekommendationer, förväntas **före årets slut**, och målet är att främja ett mer resilient och effektivt energisystem för framtiden.

Snabba på omställningen till ren energi

EU:s energimix är fortfarande i hög grad beroende av fossila bränslen, som till största delen importeras. Cirka 70 % av den energi som används i EU kom år 2023 från fossila källor, varav nästan 90 % importeras. Bara under 2024 uppgick importkostnaden för Europa till över 375 miljarder euro.

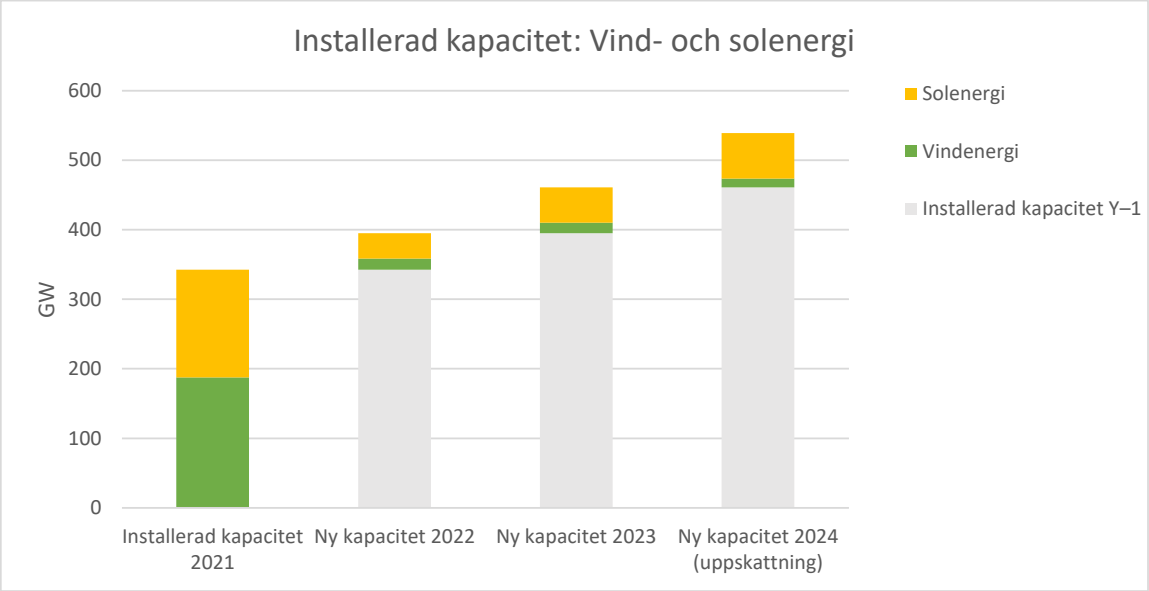
För att stödja förbrukningen av dyrare fossila bränslen har medlemsstaterna under 2024 avsatt ungefär **en femtedel mer i offentliga medel** till subventioner av fossila bränslen 2024 (+18 %) jämfört med 2021 (före krisen). Samtidigt har nivån på sådana subventioner minskat med drygt en tredjedel jämfört med 2023 (–34 %) och halverats jämfört med 2022, som var det år med mest

energiförsörjningsproblem (–49 %)[5]. Detta beroende av importerade bränslen utgör en betydande risk för EU:s energitrygghet och resiliens[6] , och hämmar konkurrenskraften genom att snedvrida incitamenten att investera i energiomställningen.

EU måste därför diversifiera och bygga ut sin inhemska produktion av ren energi.

Betydande framsteg börjar redan synas. Mellan 2021 och 2023 sparade EU:s elkonsumenter 100 miljarder euro tack vare elproduktion från ny sol- och vindkraftskapacitet. Detta visar hur viktigt det är att frigöra den potential som förnybar energi har att minska beroendet av fossila bränslen och kostnaderna[7].

En snabb utvidgning och integrering av elnäten är avgörande i takt med att kapaciteten för förnybar el ökar snabbt – enbart under 2024 tillkom cirka 77 GW, varav 12,9 GW vindkraft och 65,5 GW ny solkraftskapacitet. Den årliga utbyggnaden av kapaciteten för förnybar el förväntas nå omkring 100 GW fram till 2030, vilket understryks i given för en ren industri. Ett snabbt genomförande av de nyligen antagna reglerna, i synnerhet om tillståndsgivning, är en förutsättning för att stödja denna viktiga acceleration.

Källa: Eurostat, WindEurope, Solar Power Europe.

Medlemsstaternas åtgärder för tillståndsgivning

Irland *har infört ett krav på att ansökningar om tillstånd för förnybar energi ska bekräftas som kompletta eller att ytterligare information ska lämnas inom 45 dagar. Beslutsfrister har fastställts beroende på kapacitet (52 veckor för ≥150 kW, 30 veckor för <150 kW eller vid uppgradering). Dessutom får myndigheterna inte utöka omfattningen av miljökonsekvensbedömningen efter att yttrande har lämnats (gäller från 12 augusti 2025).*

Italien *har genomfört en preliminär översyn (med förbehåll för parlamentets godkännande) av tillståndslagstiftningen och föreslår att hinder tas bort för åtgärder som inte kräver ny markanvändning, en smidigare integration av lagring, ett snabbare förfarande för projekt med ingen eller begränsad miljöpåverkan, förenkling av processer för uppgradering av anläggningar och*

Ökad energieffektivitet innebär också att minska vårt beroende av energiimport. Varje procent förbättring av energieffektiviteten ger en minskning av gasimporten med 2,6 %. Fortlöpande

[5] Study on Energy Subsidies - 2025 edition, Enerdata, Trinomics and Seven (preliminära data).

[6] Endast ungefär hälften av medlemsstaterna har delvis tagit itu med utfasningen av subventionerna till fossila bränslen i sina nationella energi- och klimatplaner enligt den EU-omfattande bedömningen av de slutliga uppdaterade nationella energi- och klimatplanerna (COM(2025) 274 final, 27.5.2025).

[7] *How much money are European consumers saving thanks to renewables? – Renewable Energy Market Update*, juni 2023, analys av IEA.

insatser för att förbättra effektiviteten spelar en avgörande roll för att förbättra energitryggheten och sänka energipriserna och energikostnaderna. Energieffektivitetsåtgärdernas bidrag till att minska kostnaderna för import av fossila bränslen är omkring 25 %.

För att främja energieffektivitet kommer kommissionen att rikta sina insatser mot tio specifika områden som beskrivs i **färdplanen för energieffektivitet**. Dessa initiativ sträcker sig från att stödja och förenkla genomförandet av energieffektivitetsförordningar till att utveckla en marknad för handel med energieffektivitet samt stärka samarbetet och det internationella samarbetet. **Initiativet för energieffektivitet för små och medelstora** företag lanserades den 11 september. Den ytterligare finansieringsinsatsen på 17,5 miljarder euro från EIB-gruppen kommer att använda en kombination av befintliga och nya finansiella produkter, inklusive skuld- och egetkapitalinstrument, för att stödja införandet av beprövad energibesparingsteknik för små och medelstora företag, vilket sänker deras energikostnader och ökar deras resiliens och konkurrenskraft. Det finns ett stort intresse för att utnyttja sådana finansiella lösningar bland små

Medlemsstaternas åtgärder för energieffektivitet

***Italiens** godkännande av systemet Conto Termico 3.0, som möjliggör incitament för energieffektivitet och förnybar värmeenergi i offentliga byggnader (400 miljoner euro) och privata byggnader (500*

och medelstora företag för att de ska kunna fasa ut fossila bränslen samt öka sin resilens och konkurrenskraft.

Investeringar i ren energi

För att nå sina energi- och klimatmål uppskattar kommissionen att EU måste mobilisera **över 660 miljarder euro årligen** mellan 2026 och 2030 och **695 miljarder euro årligen från 2031 till 2040** för energirelaterade investeringar såsom förnybar energi, energieffektivitet och nätkapacitet.

Kärnan i de energirelaterade investeringarna på EU-nivå är tydligt inriktad på att påskynda utbyggnaden av förnybar energi, minska energiförbrukningen genom energieffektivitetsåtgärder, stärka flexibiliteten, bygga ut sammanlänkningar och uppgradera elinfrastrukturen.

Även om huvuddelen av dessa investeringar behöver komma från **privat kapital**, måste offentliga medel riktas bättre för att mobilisera privata investeringar. Detta kräver en flexibel strategi som använder en samordnad kombination av icke-finansiella åtgärder och en omfattande **verktygslåda med finansieringsinstrument** – från riskminskningsmekanismer till avkastningshöjande och strukturerade finansieringslösningar – för att övervinna de specifika hinder som hela spektrumet av investerare, från **stora institutionella investerare till affärsbanker och projektutvecklare**, möter inom alla delar av energisektorn.

Genom att kanalisera EU-medel till att utöka kapaciteten för förnybar energi och storskalig ellagring samtidigt som överförings- och distributionsnäten moderniseras i medlemsstaterna, bidrar faciliteten för återhämtning och resiliens till målet att öka andelen förnybar energi till minst 42,5 % senast 2030. Vid sidan av investeringar stöder faciliteten för återhämtning och resiliens medlemsstaterna i att genomföra reformer som möjliggör investeringar, i syfte att påskynda tillståndsgivningen för förnybar energi, snabbare nätanslutning och ett flexiblare elsystem. Faciliteten för återhämtning och resiliens förväntas leverera 61 GW ny installerad kapacitet för förnybar energi, vilket möjliggör en besparing på flera miljarder kubikmeter naturgas. Cirka 40 miljoner hushåll kommer att få tillgång till el, samtidigt som mer än 10 000 km elnät kommer att moderniseras och byggas. **En stor del av faciliteten för återhämtning och resiliens har också avsatts för energieffektivitet, särskilt i byggnader**. Av de 723,8 miljarder euro som fanns tillgängliga inom faciliteten har 106,5 miljarder euro använts för att finansiera investeringar i energieffektivitet, vilket motsvarar 15 % av medlen.

Som en uppföljning av handlingsplanen. för överkomliga energipriser ökar kommissionen sina ansträngningar enligt elmarknadsreglerna för att frikoppla elräkningarna från prisvolatilitet genom att öka användningen av långsiktiga elförsörjningsavtal. **Europeiska investeringsbanken (EIB)** har intagit en ledande roll i detta avseende och **lanserat flera finansiella produkter med InvestEU-stöd, t.ex. 500 miljoner euro i motgarantier för energiköpsavtal för ren energi** i

syfte att stödja bankmässigheten hos nya projekt för förnybar produktion och minska riskerna för köpare. Dessutom har man lanserat ett program på **1,5 miljarder euro för att tillhandahålla bankgarantier till europeiska tillverkare av nätkomponenter**. EIB har även utökat finansieringsmöjligheterna inom vindkraftspaketet från 5 miljarder euro till 6,5 miljarder euro och infört en ny garantiprodukt för framväxande ren teknik på 250 miljoner euro med stöd från InvestEU.

Innovationsfonden är EU:s flaggskepp bland investeringsfonder för mycket innovativ ren teknik. Med en beräknad tillgänglig finansiering på 40 miljarder euro mellan 2020 och 2030 finansieras programmet helt av EU:s utsläppshandelssystem, vilket bidrar till energioberoende.

Moderniseringsfonden tillhandahåller också investeringsstöd och finansieras helt av EU:s utsläppshandelssystem. Sedan januari 2021 har omkring 200 ordningar och enskilda projekt bekräftats till ett belopp på totalt 19,1 miljarder euro, vilket har betalats ut till de stödmottagande medlemsstaterna. Dessa initiativ rör främst förnybar energi, energieffektivitet, energilagring och modernisering av energinäten.

Inom området kärnenergi offentliggjorde kommissionen det åttonde **vägledande programmet om kärnenergi** den 13 juni 2025. Programmet ger en heltäckande och faktabaserad översikt över investeringsbehoven för att uppnå medlemsstaternas planer, och identifierar de områden där medlemsstaternas insatser bör prioriteras. Grundscenariot kräver investeringar på cirka 241 miljarder euro i nuvärde, där nybyggnad av storskaliga reaktorer står för 205 miljarder euro och livstidsförlängningar för 36 miljarder euro. Färska driftsuppgifter bekräftar att EU:s kärnenergianläggningar har en hög kapacitetsfaktor på över 80 %, vilket bidrar till målen för baslastförsörjning och minskade koldioxidutsläpp, samtidigt som de utgör en viktig komponent för industrins konkurrenskraft och försörjningstryggheten i vissa medlemsstater.

För att reformernas fulla genomslag ska kunna förverkligas krävs en långsiktig investeringsstrategi. Den kommande **investeringsstrategin för ren energi** kommer att ta itu med systemhinder för investeringar i ren energiteknik, infrastruktur, lagring och energieffektivitet, samt ange åtgärder för att mobilisera privat kapital och bättre utnyttja offentliga medel.

Utvecklingen av hållbara alternativa bränslen, särskilt för luftfarts- och sjöfartssektorerna, erbjuder dessutom stora möjligheter att stärka Europas energitrygghet och förstärka den inhemska kapaciteten och innovationsförmågan. Den kommande investeringsplanen för hållbara transporter innehåller en rad relevanta åtgärder i detta avseende.

Slutligen kommer utarbetandet av **trepartsavtal om överkomliga energipriser** för Europas industri, där regeringar, producenter, industrikonsumenter och andra berörda parter samlas, att ytterligare bidra till att frigöra nödvändiga investeringar genom att öka förutsägbarheten, hantera projektrisker och hinder för genomförandet, sänka finansieringskostnaderna och stärka Europas industriella bas. Vid det informella energiministerråd som hölls i Köpenhamn den 4 september tillkännagav kommissionsledamot Dan Jørgensen de två första **trepartsavtalen om havsbaserad vindkraft, havsbaserade nät samt lagring**, som bli klara under de kommande månaderna. Kommissionen kommer i samarbete med berörda parter och medlemsstaterna att överväga andra möjliga prioriterade sektorer såsom biometan, energieffektivitet, små modulära reaktorer och energiintegrering av datacentraler.

Den nyligen antagna **ramen för statligt stöd inom given för en ren industri**, som antogs den 25 juni 2025 och ersätter den tillfälliga kris- och omställningsramen, är också en viktig möjliggörande faktor för att påskynda utbyggnaden av ren energi och utfasningen av fossila bränslen inom industrin. Det syftar till att förenkla det statliga stödet till förnybar energi, utfasning av fossila bränslen inom industrin och tillverkningen av ren teknik genom att göra det möjligt för medlemsstaterna att använda bidrag och skatteincitament under tydligare villkor för att stärka EU:s konkurrenskraft som en del av den bredare given för en ren industri.

Statligt stöd från EU-länderna

***Tjeckien**: 960 miljarder euro i statligt stöd för investeringar i tillverkningsverksamhet inom produktion av ren utrustning (batterier, solpaneler, vindkraftverk, värmepumpar, elektrolysanläggningar samt avskiljning, lagring och användning av koldioxid) och tillhörande råmaterial (18 mars 2025).*

***Tyskland**: statlig stödordning på 5 miljarder euro godkänd av kommissionen för att hjälpa industrier som omfattas av utsläppshandelssystemet att fasa ut fossila bränslen i sina processer genom elektrifiering, vätgas, avskiljning, lagring och användning av koldioxid samt energieffektivisering. Det kommer att bestå av dubbelriktade differenskontrakt för koldioxid med årliga bidrag baserade på företagens anbud samt utvecklingen av utsläppshandelssystemet och energipriserna, för att täcka de extra kostnader som uppstår vid utfasning av fossila bränslen (24 mars 2025).*

***Portugal**: stödordning på 612 miljarder euro i form av sänkta elavgifter (75–85 %) för sektorer som är mycket elintensiva och särskilt exponerade för internationell handel, under vissa villkor (24 april 2025).*

Säkerställa överkomliga energipriser på medellång till lång sikt

Förnybara energikällor och effektivitetsåtgärder bidrar redan till att sänka elkostnaderna, och därför krävs det nu ett integrerat energisystem som på ett smart sätt ökar elektrifieringen och systemets övergripande effektivitet och flexibilitet genom att bättre integrera billiga och rikliga förnybara energikällor i olika sektorer.

Nästa omgång åtgärder inom handlingsplanen för överkomliga energipriser, enligt förteckningen i bilagan, kommer att fokusera på strukturella förändringar som möjliggör detta skifte. Detta avser till exempel **handlingsplanen för elektrifiering och strategin för uppvärmning och kylning**, som syftar till att undanröja hinder för elektrifiering och frigöra potentialen i integrering av ren el och energieffektiva system. Dessa initiativ kommer att få ytterligare stöd av den **strategiska färdplanen för digitalisering och artificiell intelligens**, som syftar till att omvandla framsteg inom digitala lösningar och AI-teknik till konkreta steg som gynnar energiomställningen och den digitala omställningen samtidigt som man tar itu med utmaningar och risker såsom integreringen av datacentralernas förbrukning i EU:s energisystem.

Paketet för alla invånares tillgång till energi syftar till att ge vägledning om hur konsumenter kan delta i och dra nytta av förnybar energi och efterfrågeflexibilitet, även som en del av en energigemenskap eller genom energidelning.

Överkomliga energipriser är en viktig aspekt av överkomliga bostadspriser generellt. Det finns stora variationer i hur olika socioekonomiska grupper exponeras för energifattigdom på både kort[8] och lång sikt[9]. Det finns också anmärkningsvärda skillnader i energifattigdom mellan EU:s medlemsstater. Kommissionen kommer att anta den första **EU-planen för bostäder till överkomlig kostnad** innan året är slut i syfte att stödja medlemsstaterna i att ta itu med de strukturella orsakerna till bostadskrisen och frigöra offentliga och privata investeringar för hållbara bostäder till överkomlig kostnad[10]. Detta omfattar driftsättning av den europeiska plattformen för investeringar i hållbara bostäder till överkomlig kostnad, som lanserades tillsammans med EIB, nationella investeringsbanker och andra finansinstitut, och som även främjar hållbara investeringar i bostadsprojekt över hela EU.

8 Koukoufikis, G., Ozdemir, E., and Uihlein, A., *Shedding Light*: *Unveiling the Dynamics of Energy Poverty in the EU*, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2024, doi:10.2760/7432189, JRC138567.

9 Ozdemir, E., and Koukoufikis, G., *The persistence of energy poverty in the EU*, Europeiska unionens publikationsbyrå, Luxemburg, 2024, doi:10.2760/745025, JRC138409.

10 En analys av denna fråga genomfördes i Ozdemir, E., och Koukoufikis, G., *Addressing Housing Affordability and Energy Poverty*: *A Dual Challenge for the EU*, Europeiska kommissionen, Petten, 2025, JRC140895. Dessutom utarbetar författarna till denna studie för närvarande en kommande omfattande rapport om analysen av trender i förändrade bostadspriser och hushållens betalningsförmåga när det gäller utgifter relaterade till boendekostnader.

Investeringar i energieffektivitet och renovering av byggnader, ren uppvärmning och kylning samt integrering av förnybar energi, liksom lösningar för utsläppsfri och utsläppssnål rörlighet kommer att stödjas av den **sociala klimatfonden**. Fondens huvudsakliga mål är att, parallellt med utsläppshandelssystemet för byggnads- och vägtransportsektorerna samt ytterligare sektorer, säkerställa en rättvis omställning till klimatneutralitet genom att stödja de värst drabbade sårbara grupperna, särskilt hushåll som befinner sig i energi- eller transportfattigdom.

Kommissionen kommer dessutom att fortsätta utnyttja **den strategiska EU-planen för energiteknik (*SET-planen*)**, som är ett av de viktigaste instrumenten i energiunionens femte pelare för forskning, innovation och konkurrenskraft, för att utveckla ny teknik och sänka kostnaderna för den genom samordnade forsknings- och innovationsinsatser.

3. UTVÄRDERING AV GENOMFÖRANDET FRAM TILL 2030: UNDERLAG FÖR NÄSTA STEG I ENERGIUNIONEN

Senast 2025 kommer nästan alla medlemsstater[11] att ha lämnat in sina uppdaterade integrerade nationella energi- och klimatplaner. Planerna är avgörande för att uppnå ett rättvist, resilient och klimatneutralt Europa och styra välbehövliga investeringar mot klimat- och energiomställningen.

Kommissionens bedömning av planerna[12] visar att medlemsstaterna har förbättrat sina planer betydligt efter kommissionens rekommendationer om utkasten, och till följd av detta har gapet till uppnåendet av de överenskomna energi- och klimatmålen för 2030 minskat avsevärt. Större ambitioner och insatser från medlemsstaternas sida är dock nödvändiga för att hålla rätt kurs mot uppnåendet av målet, särskilt när det gäller energieffektivitet. En förbättrad analytisk ram och riktade åtgärder för att ta itu med rättvise-, sysselsättnings- och kompetensaspekterna av omställningen är också otillräckliga. Dessutom saknar planerna ofta omfattande strategier för att mobilisera offentlig och privat finansiering. Få av dem har angett finansieringskällorna, bedömt nivån på det offentliga stöd som behövs och diskuterat hur privata investeringar kan mobiliseras. Det visar att samarbetsprocessen i flera steg mellan kommissionen och medlemsstaterna har varit värdefull. Dessa framsteg stöder också målet om klimatneutralitet till 2050 och den bredare omställningsramen, där energioberoende, försörjningstrygghet, konkurrenskraft och minskat beroende av fossila bränslen kopplas samman.

Senast den 15 mars 2025 skulle medlemsstaterna rapportera om sina framsteg i genomförandet av sina nationella energi- och klimatplaner. Denna rapportering omfattade deras framsteg mot sina mål, målsättningar och bidrag inom energiunionens fem dimensioner, som inkluderar utsläpp och upptag av växthusgaser, utfasning av subventioner till fossila bränslen samt genomförande eller ändringar av medlemsstaternas styrmedel och åtgärder och deras finansiering.

Medlemsstaterna skulle dessutom rapportera om framstegen mot sina anpassningsmål, hur deras styrmedel och åtgärder inverkar på luftkvaliteten och utsläppen av luftföroreningar samt vilka åtgärder som vidtagits för att upprätta en klimat- och energidialog på flera nivåer.

Utifrån dessa rapporter bedömde kommissionen de uppnådda framstegen och gjorde en översikt över var EU står i förhållande till sina klimat- och energiambitioner för 2030[13]. **Kommissionens**

[11] Utom Polen.

[12] Paketet som offentliggjordes den 28 maj 2025 innehåller en EU-omfattande bedömning av de slutliga uppdaterade nationella energi- och klimatplanerna, ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar med individuella bedömningar av 23 nationella planer och vägledning för att underlätta genomförandet. Detta kompletteras av ett arbetsdokument från kommissionens avdelningar med bedömningen av de slovakiska och estniska nationella planerna, som offentliggjordes den 2 oktober 2025. . Belgien lämnade in sin slutliga plan den 7 oktober 2025 och kommissionens avdelningar håller för närvarande på att bedöma den. Polen uppmanas att lämna in sin slutliga uppdaterade nationella energi- och klimatplan så snart som möjligt.

[13] Varje medlemsstat ska vartannat år överlämna en rapport till kommissionen om läget vad gäller genomförandet av sin nationella energi- och klimatplan genom en integrerad nationell energi- och klimatlägesrapport som omfattar energiunionens samtliga fem dimensioner. Där så är möjligt ska jämförbar

fullständiga bedömning av medlemsstaternas rapporter vartannat år offentliggörs tillsammans med denna rapport. Dessutom granskar den årliga **lägesrapporten om EU:s klimatåtgärder** de klimatpolitiska framstegen enligt styrningsförordningen. De viktigaste resultaten av bedömningen sammanfattas i avsnitten nedan.

3.1 Utfasning av fossila bränslen

Under **2024[14] minskade nettoutsläppen av växthusgaser**, inklusive markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (LULUCF) och utsläpp från internationell sjöfart och luftfart inom EU:s målområde, **med 2,5 % jämfört med 2023**. **Utsläppen fortsätter den nedåtgående bana som observerats efter den exceptionella minskningen på 9 % under 2023.** Utsläppen var 37,2 % lägre än 1990 (eller 39 % om enbart interna nettoutsläpp räknas) medan BNP var 71 % högre. Det betyder att den ekonomiska tillväxten fortsätter att frikopplas från utsläppen.

År 2024 uppnådde **EU:s utsläppshandelssystem** en ytterligare reducering av utsläppen från el- och industrianläggningar i form av en minskning med 5,8 % jämfört med 2023 års nivåer. Det innebär att dessa utsläpp ligger omkring 50 % under 2005 års nivåer. De utsläpp från **luftfart** som omfattas av EU:s utsläppshandelssystem ökade med omkring 15 % jämfört med 2023, även om ungefär hälften av ökningen berodde på ett utvidgat geografiskt tillämpningsområde[15]. Inom **sektorerna för ansvarsfördelning** låg utsläppen kvar på en liknande nivå som 2023. Preliminära uppgifter för 2024 för utsläpp och upptag av växthusgaser från sektorn för markanvändning, förändrad markanvändning och skogsbruk (**LULUCF**) visar på en ökning av nettokolsänkor på omkring 7 % (eller 15 miljoner ton koldioxidekvivalenter) jämfört med 2023. även om approximativa data fortfarande är föremål för stora revideringar (mer information finns i lägesrapporten om klimatåtgärder 2025).

Under 2023 uppgick andelen förnybar energi i den slutliga energianvändningen (brutto) i EU till **24,6 %**, en ökning på 1,5 procentenheter **jämfört med 2022**.

I genomsnitt har den totala andelen förnybar energi ökat med 0,8 procentenheter per år sedan 2020. **Framstegen har varit stora inom elsektorn**, där andelen förnybar energi ökade från 37,4 % år 2020 till 45,3 % år 2023. Landbaserad vindkraft stod för 15 % av elförbrukningen i EU, följt av solceller med 9 % och biobränslen med 3 %.

Framstegen inom uppvärmning och kylning (en ökning från 23,0 % till 26,2 %) och transporter (en ökning från 10,3 % till 10.8 %) var mer **begränsade**. EU:s mål för 2030 på 42,5 % förnybar energi i EU:s energiförbrukning (med ambitionen att uppnå 45 %) kräver **ett mycket snabbare införande av förnybar energi under de kommande åren**, med ett årligt tillskott på 2,6 procentenheter för att nå nästa referenspunkt på 29,7 % år 2025 (i enlighet med styrningsförordningen). Inom sektorn för uppvärmning och kylning kommer produktionen av förnybar energi främst från biomassa (86,6 Mtoe) och värmepumpar (19 Mtoe), medan solvärme spelar en relativt liten roll.

Transportsektorn är en av de största källorna till utsläpp av växthusgaser, vilket kräver riktade insatser för att minska utsläppen genom framsteg inom utsläppsfri rörlighet och hållbara alternativa bränslen, särskilt inom luftfarts- och sjöfartssektorerna. Inom transportsektorn kom förnybar energi främst från biobränslen (18 Mtoe), vilket överträffade elproduktionen (2 Mtoe).

För att uppfylla de klimatmål för utfasning av fossila bränslen inom luftfarten som fastställs i initiativet ReFuelEU Aviation måste Europa förbereda sig på att producera/importera 3 miljoner ton hållbart flygbränsle (SAF), inklusive 600 000 ton e-SAF, senast 2030, med förväntade ökningar till 35 miljoner ton SAF, inklusive 17 miljoner ton e-SAF, senast 2050.

---

energistatistik användas i rapporteringen och bedömningen. Som en följd av detta avser de senaste konsoliderade uppgifterna på vissa områden år 2022 eller 2023.

[14] De senaste officiella uppgifterna om växthusgaser i EU som Europeiska miljöbyrån (EEA) lämnade till Förenta nationernas ramkonvention om klimatförändringar (UNFCCC) i mars 2025 och approximativa växthusgasutsläpp som EU.s medlemsstater lämnade till EEA i juli 2025.

[15] Utrikesflygningar till och från flygplatser i de yttersta randområdena inkluderas återigen.

För den sektorn för vattenvägtransporter beräknas det att 1,5 miljoner ton hållbara marina bränslen (SMF) kommer att krävas senast 2030. När vi närmar oss 2035 kommer målen att kräva omkring 6,4 miljoner ton bio-SMF och 4,6 miljoner ton e-SMF.

Dessa mål kommer att skapa en hög efterfrågan på användning av både hållbara biobränslen och förnybara drivmedel av icke-biologiskt ursprung, särskilt efter 2030.

Trots ökningen på EU-nivå fortsatte andelen förnybar energi i den totala energiförbrukningen 2023 att variera kraftigt mellan medlemsstaterna, vilket återspeglar de olika utgångslägena i medlemsstaterna. Sverige uppnådde den högsta andelen förnybar energi 2023 (66 %), följt av Finland (51 %), Danmark (44 %) och Lettland (43 %), medan Luxemburg, Belgien, Malta och Irland hade de lägsta andelarna (på mindre än 16 %).

Baserat på både den nationella förbrukningen och hittills anmälda statistiska överföringar hade två medlemsstater **2023 en andel förnybar energi som låg kvar under deras bindande mål för förnybar energi för 2020 enligt 2009 års direktiv om förnybar energi: Frankrike och Irland, båda 0,7 procentenheter lägre än referensmålet för 2020**. Följaktligen var dessa medlemsstater tvungna att inom ett år vidta kompletterande åtgärder för att täcka skillnaden under nästkommande år. Det var dessutom tre medlemsstater som fortfarande **inte hade uppnått sin referenspunkt för år 2022**[16]. Dessa medlemsstater förväntas förklara i nästa integrerade lägesrapport hur de tänker täcka skillnaden[17].

Sammanfattningsvis sker det framsteg i genomförandet av reformer av tillståndsförfarandena, med en positiv dynamik i medlemsstaterna. Vid övervakningen av genomförandet av kommissionens rekommendation om tillståndsgivning identifierades 1 200 nationella åtgärder, varav 520 bedömdes vara i stark överensstämmelse. [1] Många av dessa åtgärder är nya och behöver fortfarande visa sin fulla verkan. Som en del av handlingsplanen för överkomliga energipriser tillkännagav kommissionen ytterligare lagstiftningsåtgärder samt stöd till genomförandet och åtgärder för kapacitetsuppbyggnad för att hjälpa medlemsstaterna att påskynda tillståndsgivningen för förnybar energi och relaterade infrastrukturprojekt[18].

Energigemenskaperna växer fram framgångsrikt i medlemsstaterna och bidrar till energiomställningen genom medborgarledda initiativ. Fler än 8 000 energigemenskaper finns nu i hela EU. Kommissionen stöder denna utveckling genom det nyligen lanserade **Citizen Energy Advisory Hub** och **faciliteten för energigemenskaper**. Dessutom har Life-programmet främjat samarbetet mellan energigemenskaper samt lokala och regionala myndigheter för att genomföra mer än 50 lokala tjänster som hjälper medborgare att förverkliga och skala upp projekt inom energigemenskaper.

EU:s medlemsstater arbetar aktivt med att förbättra klimatresiliensen och klimatanpassningen genom olika planer, strategier och ramar. Alla medlemsstater har infört nationella anpassningsstrategier och vissa har också infört eller håller på att utarbeta sektorsspecifika anpassningsstrategier. Flera medlemsstater integrerar anpassningsregler i sina nationella klimatlagar för att öka det rättsliga stödet till anpassningsinsatser. Medlemsstaterna gör också framsteg med att utveckla och förfina sina nationella klimatriskbedömningar, vilket är avgörande för ett evidensbaserat beslutsfattande om anpassning.

---

[16] Irland (som var 4 procentenheter under målet), Frankrike (som var 2,5 procentenheter under målet) och Slovenien (som var 0,3 procentenheter under målet). Referenspunkt fastställd i artikel 4 i styrningsförordningen på grundval av det förra målet på EU-nivå innan det reviderade direktivet om förnybar energi trädde i kraft.

[17] Kommissionens lägesbedömning av de medlemsstater som 2022 inte nådde sina referensscenarier och/eller referenspunkter presenteras i arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar, baserat på de åtgärder och förklaringar som lämnats i lägesrapporterna.

[18] Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för energi, COWI, Eclareon och Prognos, slutrapport *Monitoring of the implementation of the Commission Recommendation and guidance on speeding up authorisation- procedures for renewable energy and related infrastructure projects*, Europeiska unionens publikationsbyrå, 2025, https://data.europa.eu/doi/10.2833/2257747.

Lokala och regionala insatser för att bygga upp klimatresiliens och klimatanpassning i hela EU går också framåt. I medlemsstater med rättsliga krav är regionala och lokala myndigheter skyldiga att ta fram och genomföra anpassningsplaner, där många integrerar resiliens i sektorsspecifika program. Där mandat saknas utvecklar många regioner och städer frivilligt anpassningsstrategier inom ramen för nationella anpassningsplaner eller EU:s gränsöverskridande program, ofta med stöd av statliga incitament, vägledning och gemensamma initiativ.

3.2 **Energieffektivitet**

År 2023[19] uppgick primärenergianvändningen i EU till 1,209 miljoner ton oljeekvivalenter (Mtoe), en minskning på 4,1 % jämfört med 2022, och en årlig genomsnittlig minskning på 2,7 % sedan 2020. **Det innebär att EU kom något närmare det nya målet på 992,5 Mtoe för 2030, även om det fortfarande finns ett betydande gap på 22 % i förhållande till 2030-målet**.

Den slutliga energianvändningen uppgick till 894 Mtoe 2023, en minskning på 3,0 % jämfört med 2022 och en årlig genomsnittlig minskning på 2 % sedan 2019, och fortfarande 17 % från det nya målet för 2030 (763 Mtoe), vilket innebär att det krävs en årlig genomsnittlig minskning på minst 2,2 % fram till 2030[20]. Energieffektivitetsinsatserna kommer att behöva trappas upp ytterligare för att nå målet att minska den slutliga energianvändningen med 11,7 % fram till 2030, eftersom kommissionen år 2025 i sin EU-omfattande bedömning av de slutliga uppdaterade nationella energi- och klimatplanerna identifierade en minskning med endast 8,1 % jämfört med prognoserna för 2030.

Trots minskningen på EU-nivå fortsatte den genomsnittliga årliga minskningen av primärenergianvändning och slutlig energianvändning sedan 2019 att variera kraftigt mellan medlemsstaterna, vilket återspeglar de olika förutsättningarna och utgångslägena i varje medlemsstat. **Luxemburg uppnådde den största genomsnittliga årliga minskningen av den slutliga energianvändningen** sedan 2019 (5,4 %), följt av Nederländerna (3,8 %) och Finland (3,0 %), medan den slutliga energianvändningen i Malta, Kroatien och Portugal till och med har ökat sedan 2019.

År 2023 minskade den slutliga energianvändningen med 6,1 % i EU:s bostadssektor, med 5,4 % i industrisektorn och med 3,0 % i tjänstesektorn jämfört med 2022 års nivåer. Klimatjusterade uppgifter för bostadssektorn (-3,5 % jämfört med 2022) tyder på att minskningen till stor del är kopplad till en förbättring av bostadsbyggnadernas energiprestanda, men även till en mildare vinter jämfört med föregående år. Insatserna för att förbättra **byggnadsrenoveringsgraden och följa dess utveckling**, samt att **öka insatserna för att fasa ut fossila bränslen och elektrifiera uppvärmning, måste intensifieras**. 2,8 miljoner värmepumpsenheter installerades 2022, med utbyggnaden avtog till 2,7 miljoner enheter 2023 och 2 miljoner enheter 2024[21]. Annan ren teknik i byggnader upplevde betydande tillväxt: Takmonterad solcellskapacitet uppgick till cirka 338 GW i slutet av 2024, och batterilagringsanläggningarna i Europa uppgick till totalt 66 GW under första kvartalet 2025, vilket stöder både nätstabilitet och integrering av förnybar energi. **De nationella åtgärderna är ännu inte tillräckligt snabba för att uppnå ett byggnadsbestånd med nollutsläpp senast 2050**, för vilket ett snabbt genomförande av det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda kommer att vara avgörande.

I juni offentliggjorde kommissionen ett paket för att stödja medlemsstaternas genomförande av direktivet om byggnaders energiprestanda. Medlemsstaterna måste införliva detta direktiv senast i maj 2026.

Politiska åtgärder och lagstiftningsåtgärder stärks för att undanröja hinder för energieffektivitet. Lagstiftningsinsatserna, som en del av många medlemsstaters planer för återhämtning och resiliens, fokuserar på att ta bort hinder genom att förenkla tillståndsförfarandena för byggnadsrenoveringar och nätanslutningar, hantera delade incitament på hyresmarknaderna samt främja utbildning och certifiering för yrkesverksamma inom energisektorn. Dessutom används

19 Senaste tillgängliga uppgifter.

20 Detta avser perioden 2023–2030.

21 JRC, kommande Ceto-rapport om värmepumpar.

marknadsbaserade instrument, såsom energiskatter, avgifter och utsläppsrätter, för att stimulera investeringar i energieffektivitet och stödja användningen av teknik med låg energianvändning. Kvotpliktsystem för energieffektivitet och överlåtbara vita certifikat kräver att leverantörerna uppnår energibesparingar för slutanvändarna. Mekanismerna för koldioxidprissättning, inklusive EU:s utsläppshandelssystem, genererar intäkter för effektivitetsinitiativ, medan energiskatter och fordonsavgifter uppmuntrar till minskad förbrukning. Förordningar om ekodesign och energimärkning främjar dessutom effektiva produkter och informerade konsumentval.

Genomförandet av energieffektivitetsåtgärder, inklusive uppdateringar av förordningar om energimärkning och ekodesign, ledde till uppskattade besparingar på cirka **120 miljarder euro** på energiräkningar under 2023, och kan stiga till cirka 162 miljarder euro år 2030[22].

3.3 **Energimarknader**

Tillräcklig gränsöverskridande sammanlänkning mellan medlemsstaterna är en absolut förutsättning för att möjliggöra att ren och billig elektricitet kan flöda fritt och nå medborgare och företag över hela Europa, vilket bidrar till lägre elpriser, större försörjningstrygghet och bättre integration av förnybar energi.

Medlemsstaterna har gjort stora ansträngningar för att **öka den gränsöverskridande kapaciteten**. Detta exemplifieras av projekt som **Östersjösammanlänkningen** mellan Finland och Estland, ElecLink-sammanlänkningen mellan Förenade kungariket och Frankrike, samt gasledningen mellan Grekland och Bulgarien. Slutförandet av olika projekt av gemensamt intresse bör **förbättra sammanlänkningsnivåerna** ytterligare. Medlemsstaterna rapporterar för närvarande om 83 pågående projekt av gemensamt intresse, varav de flesta rör elsammanlänkningar. Arbetet med att upprätta den andra förteckningen över projekt av gemensamt intresse/projekt av ömsesidigt intresse pågår, med 230 stödberättigande projekt hittills, och förväntas slutföras i slutet av 2025.

Tretton medlemsstater (BE, DE, IE, EL, ES, FR, IT, CY, NL, PL, PT, RO, SE) har fortfarande inte nått sammanlänkningsmålet för 2030 på minst 15 %, och åtta medlemsstater (IE, EL, ES, FR, IT, CY, NL, PL) ligger också under sammanlänkningsmålet för 2020 på 10 %[23]. Ytterligare insatser krävs för att uppnå målsättningarna för 2030, i synnerhet ett snabbt genomförande av planerade gränsöverskridande projekt.

I april förra året skickade Acer ett yttrande till Europaparlamentet och Europeiska kommissionen, där man betonade det akuta behovet av att systemansvariga för överföringssystem gör **ytterligare framsteg**. Den inre elmarknaden är grunden för vår gemensamma försörjningstrygghet och en viktig möjliggörande faktor för våra mål för utbyggnad av förnybar energi. Att maximera användningen av sammanlänkningskapacitet genom att uppnå minimikravet på 70 % är en förutsättning för energiomställningen, eftersom gränsöverskridande handel stöder utbyggnaden av förnybar energi, håller kostnaderna nere och stärker försörjningstryggheten genom att optimera användningen av det befintliga elnätet.

Dessutom är det viktigt att medlemsstaterna stärker **den icke-fossila flexibilitetskapaciteten** i sina elsystem genom att slutföra införlivandet och genomförandet av alla relevanta EU-förordningar som möjliggör ett effektivt deltagande av efterfrågeflexibilitet, lagring och distribuerad produktion på alla relevanta marknader. Många medlemsstater har satt ambitiösa mål för konsumenternas deltagande, utbyggnad av smarta mätare och elsystemens tillräcklighet, vilket lägger grunden för ett mer lyhört och integrerat energisystem.

3.4 **Försörjningstrygghet**

Den framgångsrika **utvidgningen av gaslagringsförordningen** understryker Europas engagemang för **energitrygghet och resiliens**. Med tanke på den avgörande rollen för

[22] Handlingsplan för överkomliga energipriser.

[23] Baserat på uppgifter från vinterprognosen från Entso-E för 2024–2025 (*GD Energis beräkningar på grundval av uppgifter om importsammanlänkningskapacitet och produktionskapacitet som rapporterats för den 10 januari 2025, 19:00*).

försörjningstryggheten i energiomställningen kommer denna utveckling att hjälpa till att förbereda för de kommande vintrarna samtidigt som den ger flexibilitet för medlemsstaterna att förhindra alltför höga priser och snedvridningar på marknaden.

Gaslagringsnivåerna nådde 90 % före slutet av augusti 2024, och det fanns **inga problem med gasförsörjningen trots en kall vinter och relativt låg tillgång på flytande naturgas** under vintermånaderna. Kommissionen och medlemsstaterna hade ett nära samarbete för att säkerställa att försörjningstryggheten inte skulle påverkas av att den ryska gastransiteringen genom Ukraina upphörde i december 2024. Även om effekterna har varierat i olika regioner påverkades den allmänna försörjningstryggheten och priserna inte nämnvärt i EU, tack vare det gemensamma förberedelsearbetet, däribland diversifieringsinsatserna genom **AggregateEU**-mekanismen, som uppnådde anmärkningsvärda resultat: Nästan 190 registrerade företag, 90 miljarder kubikmeter aggregerad efterfrågan, 160 miljarder kubikmeter varor och mer än 77 miljarder kubikmeter matchade mellan köpare och leverantörer. Till följd av detta minskade andelen importerad rysk gas till 12 % 2025 (fram till augusti) jämfört med 19 % 2024. EU:s plattform för energi och råvaror kommer också att utöka aggregeringen av efterfrågan till nya produkter och råvaror, genom att utnyttja den europeiska marknadens styrka och storlek. Den 14 oktober 2025 hade gaslagringsnivåerna nått en kapacitet på 83 %.

Det har **inte heller funnits några problem med oljeförsörjningen**. Små uttag från oljelagren ägde rum på grund av störningar i oljeledningar och/eller nedläggningar av raffinaderier, men alla medlemsstater behöll eller återgick till de obligatoriska oljelagren. På grund av de fortsatta sanktionerna mot import av rysk olja samt skuggflottan är det endast tre medlemsstater som fortsätter att importera rysk olja (som stod för 3 % av EU:s oljeimport 2024).

Elförsörjningssituationen har överlag varit gynnsam i EU, tack vare ökad installerad kapacitet för förnybar energi, måttlig efterfrågan på elektricitet, generellt god kärnkraftsproduktion och fördelaktiga vattennivåer i hela EU. En viktig utveckling för försörjningstryggheten för el var **de baltiska staternas synkronisering** med det kontinentala europeiska elsystemet, vilket har gjort det möjligt för Estland, Lettland och Litauen att bli helt oberoende av Ryssland och därmed stärka EU:s kollektiva energitrygghet.

December 2024 präglades också av en incident med avbrottet i undervattenskabeln Estlink-2 mellan Finland och Estland, som inte utgjorde ett hot mot försörjningstryggheten för el i regionen, men visade på hur sårbar kritisk energiinfrastruktur är för illvilliga handlingar, särskilt under havsytan. Som svar på detta antog kommissionen i februari 2025 ett gemensamt meddelande för att stärka säkerheten och resiliensen hos undervattenskablar, baserat på fyra nyckelpelare: förebyggande, upptäckt, svarsåtgärder och avskräckande åtgärder.

Förra året utsattes EU:s elsystem också för hög belastning på grund av vissa lokala extrema väderhändelser, som stormen Eowyn i Irland i januari 2025.

En annan viktig händelse var **strömavbrottet på Iberiska halvön den 28 april 2025**, som drabbade hela Iberiska halvön och ett litet område i Frankrike nära den spanska gränsen. Återställningen av det portugisiska och spanska överföringsnätet slutfördes under samma natt, i enlighet med nätföreskrifterna för nödsituationer och återuppbyggnad avseende elektricitet. Medan de underliggande faktorerna fortfarande granskas övervakar kommissionen dem noga. Kommissionen analyserar alla resultat, inklusive de efterhandsutvärderingsrapporter som lämnats in av Spanien och Portugal och rapporten från den expertpanel som inrättats av Entso-E, och kan överväga att vidta åtgärder för att förbättra EU:s övergripande försörjningstrygghet, till exempel genom den kommande översynen av EU:s ram för energitrygghet.

De rapporterade nationella målen för energitrygghet fokuserar huvudsakligen på att säkerställa oavbruten försörjning, och i andra hand på diversifiering av energikällor. Medlemsstaterna rapporterar om ett starkt fokus på att förbättra försörjningstryggheten för gas genom utveckling av nya LNG-terminaler, alternativa sträckningar för rörledningar och förnybara gaser.

3.5 **Forskning, innovation och konkurrenskraft**

Ren energiteknik ger ett viktigt ekonomiskt bidrag, med sektorn för förnybar energi som beräknas sysselsätta omkring 1,8 miljoner personer i EU och med en total omsättning som

uppskattas till cirka 233 miljarder euro år 2023[24]. Konkurrenskraften inom EU:s sektor för ren energiteknik är avgörande inte bara för att uppnå energi- och klimatmålen, utan också för att skapa arbetstillfällen, samtidigt som energitryggheten och den ekonomiska säkerheten stärks[25].

Förordningen om nettonollindustrin, som trädde i kraft 2024, utgjorde ett viktigt steg för att stödja EU:s tillverkning av nettonollteknik. I maj 2025 antog kommissionen fyra sekundärlagstiftningsakter[26], ett viktigt delmål för genomförandet av rättsakten. Kommissionen lade också fram ett meddelande som bedömer EU:s försörjning av nettonollteknik och visar på ett starkt beroende av Kina, särskilt när det gäller solcellssystem (94 % av solcellsmodulerna och solcellerna) och batterier (50 % av batteripaketen, modulerna och cellerna samt 81 % av anodaktiva material)[27]. På det hela taget står EU:s sektor för ren teknik fortfarande inför ett starkt konkurrenstryck. På global nivå förväntas betydande överkapacitet i tillverkningen av batterier, solceller, vindkraft (gondoler) och vätgas (elektrolysörer) kvarstå under de kommande åren utan ytterligare politiska åtgärder[28].

EU är världsledande inom offentliga FoI-utgifter inom ren energiteknik och har ökat sina offentliga investeringar i sektorn under de senaste åren[29]. Under 2023 bidrog medlemsstaterna med nästan 8,5 miljarder euro i forskningsfinansiering för FoI-prioriteringar, vilket motsvarar en ökning med en femtedel jämfört med föregående år. Detta kompletterades på EU-nivå med över 2 miljarder euro i relevanta Horisont Europa-projekt. Det samlade beloppet placerar EU i topp bland världens största ekonomier när det gäller offentlig FoI-finansiering för ren energiteknik[30]. **Privata FoI-investeringar**, som står för över tre fjärdedelar av FoI-finansieringen för ren energiteknik i de stora ekonomierna, är dock fortfarande betydligt högre i större asiatiska ekonomier än i EU och Förenta staterna[31]. **Strategin för uppstartsföretag och expanderande företag** som lanserades i maj 2025, syftar till att överbrygga innovationsgapet mellan EU och dess främsta globala konkurrenter, med centrala åtgärder som sträcker sig från att främja innovationsvänlig reglering till att förbättra tillgången till finansiering och påskynda marknadsspridning och expansion.

Den nya styrningen av den **strategiska EU-planen för energiteknik** (*SET-planen*), som föreslogs av kommissionen 2025, syftar till att **definiera gemensamma genomförande- och investeringsagendor för varje teknik** tillsammans med medlemsstaterna, för att ytterligare utnyttja synergier mellan EU, medlemsstaterna och aktörer inom energiforskning och industriintressenter. Dessutom har SET-planen under 2025 börjat **ta större hänsyn till övergripande utmaningar**, såsom marknadsspridning av innovation, cirkularitet, digitalisering och samhällskompetens. Medlemsstaterna rapporterade att nationella mål för att omsätta målen i SET-planerna är starkt inriktade på energisystem och vätgas. När det gäller kärnteknik offentliggjorde European Industrial Alliance on Small Modular Reactors (SMR) i september 2025 sin strategiska handlingsplan, som redogör för specifika åtgärder för att stödja och påskynda utvecklingen och införandet av SMR genom utvalda projekt som ska genomföras fram till början av 2030-talet. När det gäller fusionsenergi uppnådde Iterprojektet alla sina nyckelprestationsindikatorer förra året, och under första halvåret 2025 visade indikatorerna att projektet ligger i fas, vilket för det närmare den vetenskapliga undersökningsfas som kommer att öppna dörrarna för industriell kommersialisering.

4. EN AVGÖRANDE TIDPUNKT FÖR ATT FULLBORDA DEN ROBUSTA ENERGIUNIONEN

[24] EurObserv'ER, *The State of Renewable Energies in Europe, 2024 edition*, 2025.
[25] En mer omfattande bedömning finns i lägesrapporten om konkurrenskraften hos ren energiteknik, COM(2025) 74 final.
[26] Se https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sv/ip_25_1324.
[27] C/2025/3236.
[28] BloombergNEF, *Energy Transition Supply Chains*, 2025.
[29] Ceto, *Overall Strategic Analysis of Clean Energy Technology in the EU - 2024 Status Report*, 2025.
[30] JRC:s analys för Cetos rapporter 2025 (kommande).
[31] COM(2025) 74 final.

Utfasningen av fossila bränslen utgör en kraftfull möjlighet för tillväxt: Den kan ge stabilitet för energipriser och energimarknader, sänka energikostnaderna, skapa högkvalitativa arbetstillfällen och stärka den europeiska industrins konkurrenskraft, samtidigt som den ökar den inhemska energiproduktionen och ger fördelar när det gäller försörjningstrygghet och energioberoende.

De första effekterna av det fullständiga genomförandet av handlingsplanen för överkomliga energipriser börjar nu synas i praktiken. Det kommer att förbli en prioritering de kommande månaderna att sänka energipriserna för alla europeiska medborgare och företag, samtidigt som genomförandet av ramen för 2030 påskyndas. Kommissionen kommer att intensifiera sina ansträngningar på grundval av de åtgärder som tillkännagavs den 21 oktober[32].

Samtidigt kommer det att läggas en stabil grund för att upprätthålla omställningen långt in i nästa decennium **på vägen mot klimatneutralitet senast 2050**.

EU-kommissionens förslag om att ändra den europeiska klimatlagen och ange ett nytt klimatmål för 2040 som innebär att nettoutsläppen av växthusgaser ska minskas med 90 % jämfört med 1990 års nivåer behandlas för närvarande av medlagstiftarna.

När man har enats kommer EU:s klimatmål för 2040 att tjäna som riktmärke för EU:s politiska ram för det kommande årtiondet. Erfarenheterna från genomförandet av den nuvarande rättsliga ramen, inbegripet styrningsförordningen, har understrukit vikten av att anpassa ambitionerna till förmågan att leverera samt att säkerställa samordningen av nationella strategier.

Fokus bör ligga på att lägga fram en sammanhängande och förutsägbar politisk ram som ger medlemsstaterna, investerarna och medborgarna långsiktig säkerhet under nästa fas av energiomställningen. I samband med detta väntar flera utmaningar.

För det första **kommer en mer djupgående elektrifiering att vara avgörande för att uppnå en ambitiös minskning av utsläppen av växthusgaser och tillgodose energibehoven för ett konkurrenskraftigt och välmående EU**. Elens andel av den slutliga energiefterfrågan har dock legat still på omkring 23 % i över ett decennium. För att uppnå EU:s mål för utfasning av fossila bränslen och åstadkomma storskalig elektrifiering av landtransporter, uppvärmning av utrymmen och vatten och många industriprocesser behöver den öka till en tredjedel fram till 2030, omkring 32 %, enligt given för en ren industri, och nästan fördubblas till 50 % fram till 2040.

När man även räknar med den elektricitet som behövs för att producera vätgas kommer denna omställning kräva att produktionskapaciteten mer än fördubblas till 2040, samt att man investerar cirka **1 biljon euro i nät och flexibilitet fram till 2040**.

För det andra är det, för att denna **strategiska satsning ska vara kostnadseffektiv**, också nödvändigt att fortsätta att främja införandet av **energieffektiv** teknik och att säkerställa att alla hushåll och företag är utrustade med smarta mätare. Det allra viktigaste är att den största delen av investeringsbehoven för energieffektivisering mellan 2030 och 2040 avser **renovering av befintliga byggnader**, särskilt uppgradering av värme- och kylsystem, framför allt inom bostadssektorn, med behov på upp till 241 miljarder euro per år[33].

För det tredje **måste innovativ teknik utvecklad i Europa ges möjlighet att blomstra för att energiomställningen ska lyckas** och för att säkerställa att det framtida energisystemet vilar på en konkurrenskraftig EU-sektor för ren teknik. Utvecklingen och användningen av digitala lösningar och AI-tillämpningar har stor potential att säkerställa större effektivitet och flexibilitet i energisystemet och att underlätta integreringen av förnybara energikällor till en lägre kostnad. Samtidigt är det viktigt att säkerställa cybersäkerheten i EU:s energisystem och planera för integrationen av den ökande elförbrukningen från datacentraler[34].

---

[32] ”Commission steps up efforts to lower energy prices with a set of actions to bring relief to industries and consumers” – GD Energi

[33] SWD(2024) 64 final.

[34] Enligt IEA väntas elförbrukningen för datacentraler i Europa öka med omkring 70 % till år 2030. Energy and AI.

För att stötta den enorma utvecklingen av energisystemet behöver investeringarna i ren energi öka från cirka 240 miljarder euro 2020 till omkring 695 miljarder euro per år fram till 2040. Denna investering måste stödja utbyggnad, digitalisering och modernisering av elinfrastrukturen, inhemsk tillverkning samt lagring.

Det kommer att vara avgörande att utnyttja offentliga och mobilisera privata investeringar, liksom att skapa innovativa finansieringsinstrument för att stödja hållbara investeringar i energi och klimat i hela EU och främja gränsöverskridande samarbete. EU:s finansieringsmekanism för förnybar energi skulle till exempel kunna stödja kostnadseffektivitet och öka medlemsstaternas ambitioner genom att underlätta EU-omfattande auktioner för förnybar energi, vilket rekommenderas i Letta-rapporten.

Såsom anges i handlingsplanen för överkomliga energipriser och i färdplanen för energieffektivitet kommer en ökning av EU:s garantiordningar för energieffektivitetstjänster och acceleratorinstrument för energieffektivitet att bidra till att förbättra marknaden för energieffektivitet och göra energibesparingar till en marknadsdriven vara som hjälper européer att dra nytta av tjänster som kan sänka deras energikostnader. Den kommande översynen av förordningen om energistyrning erbjuder en möjlighet att omvandla de nationella klimat- och energiplanerna till **trovärdiga investeringsstrategier** som styr reformer och effektivt kanaliserar finansiering till omställningen till ren energi.

Efter **halvtidsöversynen av sammanhållningspolitiken** kan medlemsstaterna använda sammanhållningsfonderna för att stödja energisammanlänkningsprojekt och tillhörande infrastruktur för överföring, distribution och lagring.

Dessutom föreslås i förslaget om en ambitiös flerårig budgetram på 1,98 biljoner euro för perioden 2028–2034 (i löpande priser) en femfaldig ökning av budgeten för **Fonden för ett sammanlänkat Europa** för att stärka den gränsöverskridande energiinfrastruktur som behövs för en robust energiunion.

Nationella och regionala partnerskapsplaner kommer att stödja inhemska överförings- och distributionsnät, även med beaktande av det transeuropeiska energinätet (TEN-E). Ramen för klimatresiliens syftar bland annat till att säkerställa att alla investeringar och viktiga politiska åtgärder som är sårbara för klimatförändringarnas effekter är utformade för att hantera klimatrisker som skulle kunna förverkligas under deras livstid. Förslaget bygger även på en **europeisk konkurrenskraftsfond** som ska förenkla och påskynda EU-finansiering samt fungera som hävstång för privata och offentliga investeringar i strategisk teknik, inklusive teknik som är avgörande för omställningen till ren energi.

Det kommer att vara mycket viktigt att säkerställa samstämmighet mellan framtida nationella energi- och klimatplaner och utarbetandet av nationella och regionala partnerskapsplaner, inbegripet halvtidsöversynen av dem. Det kommer att stödja en anpassning av investeringsprioriteringarna till långsiktiga energireformer och tillhandahållandet av den infrastruktur som ligger till grund för en verkligt integrerad energiunion, vilket inbegriper att undanröja de åtta kritiska flaskhalsar som har identifierats inom initiativet Energy Highways.

Förenkling har en avgörande roll för att de energipolitiska målen på nationell nivå och EU-nivå ska uppnås i snabbare takt, och utgår från genomförandedialoger och lägeskontroller. Den nuvarande styrningsförordningen utgjorde redan ett viktigt steg i detta avseende, men en förnyad satsning är nödvändig för att ytterligare rationalisera och anpassa planeringen, rapporteringen och uppföljningen av investeringar. Detta skulle kunna effektivisera processer och säkerställa att den framtida energi- och klimatpolitiska ramen **förblir flexibel och välinriktad, samtidigt som en ambitiös klimat- och energiomställning säkerställs**. Den framtida energi- och klimatramen bör användas mer strategiskt för att locka till investeringar och stödja medlemsstaternas genomförande.

EU-medborgarna måste märka fördelarna med energiomställningen i sin vardag. Genom att **säkerställa medborgarnas möjlighet att engagera sig** i planerings- och utvecklingsfasen av energiprojekt och nätinfrastruktur eller hjälpa dem att dra nytta av innovativa erbjudanden för att undvika prisvolatilitet säkerställs den sociala acceptans som krävs för att uppnå EU:s mål och bidra till lägre energikostnader. Medborgarpanelen om energieffektivitet som anordnades av

Europeiska kommissionen 2024 skulle kunna tjäna som exempel och bidra till kommande EU-initiativ.

Sammantaget måste dessa förbättringar bidra till en mer sammanhängande och framåtblickande ram som kan stödja EU:s omställning till ren energi för det kommande årtiondet, samtidigt som konkurrenskraft, överkomlighet, trygghet och social rättvisa skyddas och energiunionen fullbordas.

BILAGA 1

Tabell: Framsteg i genomförandet av handlingsplanen för överkomliga energipriser

 slutförd pågående

Åtgärder Pelare I: *Sänka energikostnaderna*	**Delåtgärd**	**Status**	**Tidsfrist**
1. Överkomliga energiräkningar	**Vägledning** om metoder för beräkning av nättariffer och föregripande nätinvesteringar	✓	Andra kvartalet 2025
	Rekommendation till medlemsstaterna om att använda flexibilitet (inklusive energiskattedirektivet) för att sänka elbeskattningen	→	Fjärde kvartalet 2025
	Paketet för alla invånares tillgång till energi, inbegripet vägledning och åtgärder för energifattigdom och energigemenskaper	→	Första kvartalet 2026
2. Sänkta elförsörjningskostnader	**EIB:s pilotprojekt** för energiköpsavtal för ren energi (500 miljoner euro), **nättillverkningspaketet** (1,5 miljarder euro)	✓	Andra kvartalet 2025
	Vägledning om innovativa former av förnybar energi och om accelerationsområden för nät och lagring.	✓	Andra kvartalet 2025
	Kommissionens genomförandestöd genom utvidgning av initiativet Accele-RES, expertgrupp för tillståndsgivning, CA-RES, genomförandedialog, vägledningsverktyg för frågor och svar	✓	Andra kvartalet 2025
	Översyn av **ramen för statligt stöd**	✓	Andra kvartalet 2025
	Vägledning om utformning av differenskontrakt	→	Fjärde kvartalet 2025
	Lagstiftningsförslag om förenklad tillståndsgivning för energiinfrastruktur, lagring och förnybara energikällor	→	Fjärde kvartalet 2025
	Det europeiska **paketet om kraftnät**	→	Fjärde kvartalet 2025
	Vägledning om främjande av ersättning för flexibilitet i slutkundsavtal	→	Fjärde kvartalet 2025
	Nätverkskod om efterfrågeflexibilitet	→	Första kvartalet 2026
	Regler för depositmarknader för att öka risksäkringsmöjligheterna	→	Tredje kvartalet 2026
	Medlemsstaterna ska anpassa de nationella tillståndsförfarandena och stärka de nationella myndigheterna	→	Så snart som möjligt

3. Förbättra gasmarknaderna	**Utnyttja EU:s köpkraft**		Andra kvartalet 2025–2026
	EIB:s energieffektivitetsprodukt för små och medelstora företag, garantiordning, pilotprojekt		Tredje kvartalet 2025
	Bedömning av EU-omfattande marknad för **certifieringssystem för energibesparingar**		Tredje kvartalet 2025
	Uppdatering av EU:s **energimärknings- och ekodesignregler**		Tredje kvartalet 2025
	Bedömning av tillgång till kapital och ekonomiska incitament		Fjärde kvartalet 2025
	Bedömning av **arbetsgruppen för gasmarknaden**		Fjärde kvartalet 2025
	Medlemsstaterna och marknadskontrollmyndigheterna ska stärka övervakningen och efterlevnaden		Så snart som möjligt
4. Energieffektivitet	**EIB:s program** för energieffektivitet i små och medelstora företag		Tredje kvartalet 2025
	Stärka **effektiva apparater och produkter**		Så snart som möjligt
Åtgärder Pelare II: ***Fullborda energiunionen***	**Delåtgärder**	**Status**	**Tidsfrist**
5. Fullborda energiunionen	Inrätta en **arbetsgrupp för energiunionen**		Andra kvartalet 2025
	Illustrativt program för kärnenergi (PINC)		Andra kvartalet 2025
	Vitbok om en **djupare integrering av energimarknaden**		Fjärde kvartalet 2025
	Strategi för investeringar i ren energi		Fjärde kvartalet 2025
	Strategisk energiteknisk plan		Fjärde kvartalet 2025
	Handlingsplan för elektrifiering, strategi för uppvärmning och kylning, strategisk färdplan för digitalisering och AI		Första kvartalet 2026
	Fusionsstrategin		2026

	Översyn av **styrningsförordningen**		Senast i mitten av 2027
Åtgärder Pelare III: ***Locka till sig investeringar och säkerställa resultat***	**Delåtgärd**	**Status**	**Tidsfrist**
6. Trepartsavtal	Inledande av processen för sektorsövergripande **trepartsavtal** om överkomliga energipriser för Europas industri		Fjärde kvartalet 2025
Åtgärd – pelare IV ***Redo för potentiella kriser***	**Delåtgärd**	**Status**	**Tidsfrist**
7. Garantera försörjningstrygghet för prisstabilitet	**Ramen för energitrygghet** – översyn		Första kvartalet 2026
8. Öka beredskapen för priskriser	**Vägledning** om system för att **minska efterfrågan under pristoppar** vid perioder av systemstress		Pågående
	Tillfälliga ökningar av gränsöverskridande sammanlänkningskapacitet under kriser		Tillfälliga
Åtgärd - Övervakning	**Delåtgärd**	**Status**	**Tidsfrist**
Rapport om tillståndet i energiunionen	Kommissionen ska genomföra, övervaka och rapportera om framstegen i arbetet med att genomföra handlingsplanen i rapporter om tillståndet i energiunionen.		Årligen

BILAGA 2 – Lägesrapport om konkurrenskraft

I denna bilaga ges en uppdatering om EU:s konkurrenskraft inom ren energiteknik, som kompletterar avsnitt 3.5. Den bygger på den lägesrapport[35] som antogs i februari 2025 tillsammans med given för en ren industri och handlingsplanen för överkomliga energipriser samt på det arbete som utförts av Observationsorganet för teknik för ren energi (Ceto).

1. Den globala marknadsutvecklingen

Globala investeringar i ren energi har gått om investeringarna i fossila bränslen, och omkring två tredjedelar av kapitalflödet på 3 biljoner euro till energi väntas 2025 gå till ren energiteknik[36]. Förnybara energikällor är de mest kostnadskonkurrenskraftiga elkällorna i EU, som nådde en andel på 47 % förnybar energi i sin elmix 2024.

EU är fortfarande en viktig aktör inom handeln med ren teknik, med de senaste minskningarna av handelsunderskotten för värmepumpar, solceller och batterier och ett överskott av solvärme. Dessa förbättringar återspeglar dock delvis svagare efterfrågan och stora lager snarare än en växande tillverkningsbas. Exporten minskade 2024, och EU förlorade 7 % av exportvärdet[37]. På global nivå förväntas överkapacitet inom tillverkning av solceller, batterier, vindkraftverk och vätgas fortsätta, där Kina dominerar investeringar och produktion och står för mer än 85 % av den globala kapaciteten för solceller och batterier. EU:s produktionskostnader är fortsatt betydligt högre, då solpaneler tillverkade i Kina uppskattas vara 35–65 % billigare än de som tillverkas i Europa, och vindturbiner som är omkring en tredjedel billigare[38].

2. Tillverkning och leveranskedjor för nettonollteknik

Att främja tillverkning med ren teknik är centralt för EU:s politik inom ramen för given för en ren industri och förordningen om nettonollindustrin. Nya ramar för statligt stöd och skatter antogs 2025 för att stödja investeringar, medan sekundärlagstiftning till förordningen om nettonollindustrin tillhandahåller verktyg för att öka EU:s kapacitet och tillämpa resilienskriterier vid upphandling och auktioner. Trots dessa åtgärder är beroendet fortfarande stort: År 2023 tillhandahöll Kina mer än 90 % av solcellsmodulerna, nästan 80 % av solcellssystemen totalt sett, hälften av batterikomponenterna och de allra flesta permanenta magneter till vindturbiner[39].

EU behåller sin starka position inom vindturbiner, nätteknik, vattenkraft och avancerade värmepumpar samt globalt ledarskap inom biogas och biometan. EU är också väl placerat inom innovativa bränslen för flyg- och sjötransporter, även om produktionen fortfarande är i liten skala och kostsam. År 2024 minskade det totala produktionsvärdet för ren teknik i EU för sex viktiga typer av ren energiteknik med 11 % till 35 miljarder euro, med en stark tillväxt endast inom vind- och vattenkraft[40].

3. Tendenser inom forskning och innovation

EU är fortfarande världsledande i offentliga FoI-investeringar i ren energiteknik, och mer än 10,5 miljarder euro mobiliserades 2023. Privat FoI – som dominerar globalt – är dock mycket starkare i de stora asiatiska ekonomierna (0,37–0,64 % av BNP) än i EU (0,17 % av BNP) och Förenta

[35] COM(2025) 74 final.

[36] IEA, *World Energy Investment*, 2025. Omräknat till euro utifrån en genomsnittlig växelkurs på 0,9239 euro för 1 US-dollar under 2024, enligt uppgifter från ECB.

[37] JRC baserat på data från Comext/Comtrade för utvald teknik (litiumjonbatterier, solcellsmoduler, solvärme, värmepumpar, vattenkraft, vindkraft) för Cetos rapporter för 2025 (kommande).

[38] IEA, *Advancing Clean Technology Manufacturing,* 2024.

[39] COM(2025)3236.

[40] JRC baserat på data från Prodcom för utvald teknik (litiumjonbatterier, solcellsmoduler, solvärme, värmepumpar, vattenkraft, vindkraft) för Cetos rapporter för 2025 (kommande).

staterna (0,8 % av BNP)[41], vilket missgynnar EU. EU fortsätter att vara väl placerat när det gäller patentansökningar för uppfinningar med högt värde inom förnybar energi och energieffektivitet. Med tanke på dessa patenttrender är EU väl positionerat inom bl.a. vindkraft, vätgas, smarta nät och havsenergi, men ligger efter bl.a. Förenta staterna och Kina inom batterier, solenergi, geotermisk energi och digital teknik[42]. Under 2024 fortsatte de globala riskkapitalinvesteringarna i ren energiteknik att minska under 2023. I EU minskade riskkapitalinvesteringarna i ren teknik med hälften 2024. EU:s globala andel har dock ökat till nästan en femtedel under de senaste åren. Till skillnad från Förenta staterna och Kina, som drar nytta av en bred pool av mellanstora avtal, är EU:s resultat beroende av ett litet antal mycket stora transaktioner[43].

Bland de senaste initiativen på kärnenergiområdet finns inrättandet av Industrial Alliance on Small Modular Reactors – förberedelserna för en europeisk fusionsstrategi. Reformen av SET-planen kommer dessutom att stärka samordningen med medlemsstaterna, forskningsintressenter och industrin. Om vi blickar framåt kommer den föreslagna Europeiska konkurrenskraftsfonden att arbeta tillsammans med Horisont Europa för att ge kontinuerligt stöd från forskning till utbyggnad, medan EIB:s TechEU-program förväntas mobilisera 250 miljarder euro senast 2027, även genom EU-stöd. Tillsammans har dessa instrument som mål att stärka Europas förmåga att driva innovation, trygga leveranskedjor och behålla sin konkurrenskraft i den globala kampen om ren energi.

41 Ceto, *Overall Strategic Analysis of Clean Energy Technology in the EU: 2024 Status Report*, 2025.
42 Ceto, *Overall Strategic Analysis of Clean Energy Technology in the EU: 2024 Status Report*, 2025.
43 JRC:s analys för Cetos rapporter 2025 (kommande).